

ODGOVORNOST ZA GRAFITE I MURALE MRŽNJE

Ostalo je otvoreno pitanje ko je odgovoran za uklanjanje grafita mržnje, isticanje negativnih „heroja“, portreta haških osuđenika sa uličnih zidova. Da li je to lokalna samouprava teritorije na kojoj se oni nalaze, komunalne službe grada, njihovi autori, ili stanari zgrade na čijim zidovima su takvi sadržaji naslikani?

Grafiti i murali mržnje nisu samo potencijalno fizičko ruženje i oštećivanje podloga na kojima su napisani, oni koji sadrže poruke mržnje i poziva na nasilje kontaminiraju javni komunikacioni prostor, predstavljajući tako posebnu vrstu nedozvoljenog govora mržnje. Takođe, grafiti mogu biti povod, uzrok ili deo nekih drugih socijalno patoloških i/ili zakonski nedozvoljenih radnji, npr. pretnje i fizički napad navijača na građane ili pripadnike suprotstavljenih grupa navijača koji su prebojili grafitne izraze podrške „svojim“ herojima.

„Dozvoljena“ mržnja počinje, dakle, kao naoko bezazlena vaspitna, pedagoška i psihološka pojava, ali njeni plodovi su obično društveni i nisu

* Doktor pravnih nauka, naučna savetnica Instituta društvenih nauka u penziji, zorica.mrsevic@gmail.com

nimalo bezopasni. U današnjim vremenima ekonomske krize, mnoga prava stanovnika Srbije su i dalje ugrožena, ljudska, ali i ekonomska i radna. Svi osećamo to stanje, ono stvara tenzije, agresivnost na ulicama i posledično jačanje mržnje prema svakoj različitosti. Jasno je da tako ne može ostati, a jasno je i da niko umesto nas samih neće rešiti taj problem. Uprkos pozitivnim promenama u pogledu ljudskih prava npr. romske i LGBT populacije i sve boljom saradnjom njihovih organizacija sa državnim institucijama, stepen netrpeljivosti, diskriminacije i nasilja nad Romima, LGBT i kvir osobama, ali i svim drugim manjinama, postoji u kontinuitetu. Kao odraz postojanja „dozvoljene“ mržnje društveni, politički, profesionalni, javni diskurs u Srbiji vrlo često sadrži elemente govora mržnje. Javlja se i u formi uličnih grafita mržnje, tokom „uživo“ emitovanih televizijskih programa diskusionog ili zabavnog karaktera, javnih izjava vodećih političkih i religioznih lidera, medijskih tekstova i drugih priloga, javno iznošenih kvazinaučnih stavova. Tolerisan govor mržnje teži da, razvijajući se i postajući „prihvatljiv“, „normalan“, dovede do isto tako „prihvaćene“ rasprostranjene diskriminacije što neizbežno vodi ka eskalaciji sukoba i do nasilja iz zločina mržnje.

Zato se grafiti i murali mržnje ne mogu smatrati bezazlenim ispoljavanjem mladalačkog bunta i odgovornost za njihovo nastajanje i uklanjanje je kompleksan izazov čiji elementi će biti analizirani na prezentaciji teme.

Ključne reči: grafiti i murali mržnje, odgovornost, društvene tenzije, provokacija, nepopularne manjine, normalizovanje diskriminacije